De crisis: Wat kunnen accountants doen ?

Thomas Colignatus
http://www.dataweb.nl/~cool
25 januari 2010

Het TV optreden van accountant Jules Muis voor de Kamercommissie De Wit trok mijn aandacht. Verschillende artikelen op www.accountant.nl bespreken de rol van accountants bij de huidige crisis en opties tot verbetering. Het publiek aanzien van toezichthouders en accountants staat onder druk. Vanuit de economische wetenschap kan ik me enige raad aan de accountants voorstellen.

Het belangrijkste advies is dat de accountants hun eigen onderzoekscommissie formeren, waarbij een zendgemachtigde wellicht bereid is om de verhoren op TV uit te zenden.

Er is natuurlijk al heel wat geschreven. De IFAC aanbevelingen voor de G20 *working groups,* en het rapport van de IASB/FASB Financial Crisis Advisory Group waarin opmerkelijk genoeg Hans Hoogervorst co-voorzitter was en een kopie werd gezonden aan Gerrit Zalm gezien zijn rol bij de IASB, lijken stappen in de goede richting.

Toch kunnen deze rapportages der accountants nog niet overtuigen. De stelling van Hoogervorst: "Accounting was not a root cause of the financial crisis, but it has an important role to play in its resolution." (IASB Press Release (2009)) vermag niet overtuigen. Floyd Norris (2009) in de New York Times houdt vol: "Accountants Misled Us Into Crisis". De woorden "ethics" en "whistleblower" komen in het FCAG Report niet voor, terwijl Zuckerman (2008) constateert dat er zulke klokkeluiders zijn geweest waar beter naar geluisterd had kunnen worden, waarbij Paul Moore een bekende naam is, en waarbij de WSJ (2009) aangeeft dat betere bescherming voor klokkeluiders in Sarbanes-Oxley zinvol is. Samengevat: er zijn meer oorzaken voor de huidige financiële en economische crisis maar accountancy moet erbij als een wortel genoemd worden.

Van verschillende kanten is al opgemerkt dat de Commissie De Wit door taak, samenstelling en aanpak maar hele beperkte resultaten kan boeken. Van Houtum en Sent (MeJudice, 2010) wijzen vooral ook op de internationale dimensie. Het interview met Muis en Middelkoop (Dit is de dag, 22 januari 2010) is ook heel aardig. De Commissie De Wit richt zich op de topbeleidsmakers en –toezichthouders zodanig dat kritische geluiden uit het middenveld minder gehoord zullen worden, terwijl het probleem juist deels daarin lag dat zulke geluiden niet gehoord werden.

Het lijkt me dat de beroepsgroep der accountants een en ander kan corrigeren met een eigen onderzoek. Met name aandacht voor het middenveld lijkt geboden. Waar zijn de klokkeluiders van vaderlandse bodem ? Waar critici uit het middenveld kwetsbaar zijn zijn voorwaarden omtrent anonimiteit gewenst, en is dat de reden dat we ze nu niet horen ?

De rol van middenvelder Muis is inmiddels opmerkelijk. Na publieke waarschuwingen na 2004 en met Muis & Ghosh (2005) "survival kit" ontstaat momenteel in Muis (2010) een mengeling van pleitbezorger, klokkeluider, getuige, commentator, met oordelen die ook politieke gevolgen kunnen hebben. Hij meent dat accountants hadden kunnen waarschuwen (en hij deed dat zelf als gepensioneerde) en dat Wellink beter kan terugtreden; en het zou zwak zijn als Wellink zegt dat hij niets deed omdat hij niets van de accountants hoorde. Zalm constateert dat Muis nooit met

toezicht “te maken” had en Muis erkent dit maar stelt terecht dat iemand zich altijd in een nieuw onderwerp kan verdiepen. Zalms oordeel “de beste stuurlui staan aan wal” is niet direct overtuigend want speelt de man en gaat niet inhoudelijk op de argumentatie in.

Het lijkt me dat wanneer de beroepsgroep een onderzoek zou houden dat Muis dan weer krachtiger de rol van getuige en deskundige kan spelen en minder in de positie wordt gedrongen van wat op een pleitbezorger gaat lijken. Ik kan de positie van Jules Muis hier aanvoelen omdat ik zelf ooit ook in zo’n positie ben gebracht, waarin je na een inhoudelijk argument en advies plots op je persoon aangesproken wordt en waarbij gedaan wordt alsof je ergens een pleitbezorger voor zou zijn.

Van belang is dan het navolgende. Ik ben econometrist, was wetenschappelijk medewerker bij het Centraal Planbureau in 1982-1991, en mijn analyse over de werkloosheid uit 1989/90 werd in 1990 door de directie van interne bespreking en publicatiegang tegengehouden. Dit is censuur van de wetenschap. Ik werd vervolgens met onwaarheden ontslagen. Het is mij in 20 jaar niet gelukt om in Nederland voldoende respect voor de wetenschap getoond te krijgen om deze censuur ongedaan te maken. Ook de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) is het worst. Inmiddels adviseer ik tot ontslag van de hoogleraren economie en een boycot van Nederland totdat de censuur van de wetenschap ongedaan is gemaakt. Mijn analyse is vervolgens van belang voor het begrip van de huidige crisis. Het argument dat “Nederland geen invloed op de wereld heeft” is onjuist want een goede economische analyse die in Nederland ontstaat zal wereldwijd effect hebben. Doordat internationaal zicht ontbrak op de juiste verklaring voor de werkloosheid hebben beleidsmakers hun kaarten gezet op deregulering. Deze deregulering is daarmee te ver doorgeschoten, met de huidige crisis als gevolg. Met her-regulering zullen werkloosheid en / of inflatie (stagflatie) weer terugkeren. Mijn analyse is nodig om hier adequaat beleid te voeren. Waar ik gangbaar veel aan zaken twijfel kan ik hier zo stellig zijn omdat ik dit wiskundig bewezen heb uitgaande van de definitievergelijkingen in de relevante econometrische modellen. Bovendien heb ik fouten in andere aannames bewezen. Wegens de integriteit van de wetenschap is het nodig en wegens practische voordelen lijkt het gewenst dat de censuur ongedaan wordt gemaakt. Ik heb de Commissie De Wit geschreven maar men heeft mij niet gehoord. Deze commissie zal de oorzaak van de kredietcrisis dus niet goed in kaart brengen. Het kabinet heeft 20 commissies aan het werk gezet om 35 miljard aan ombuigingen te vinden. Aan de Studiecommissie belastingstelsel heb ik een brief geschreven, Colignatus (2010), die de meest actuele situatie beschrijft.

Mijn advies aan de beroepsgroep der accountants in Nederland is derhalve een eigen onderzoekscommissie naar de crisis in te stellen. Voor zo’n commissie zou ik ook graag gehoord willen worden, want ik ben benieuwd of hier de integriteit te vinden valt waar ik al 20 jaar naar op zoek ben.

Verwijzingen

Accountant.nl (2010), “Jules Muis: ‘We moeten gewoon onze bek opendoen’”, nieuwbericht 20 januari, http://www.accountant.nl/Accountant/Nieuws/Jules+Muis+We+moeten+gewoon+onze+bek+opendoen.aspx

Dit is de dag (2010), “Interview met Muis en Middelkoop”, 22 januari, http://www.eo.nl/programma/ditisdedag/2008-2009/page/-

/episode.esp;jsessionid=579B8C1C2988BE73FB814FD437BE22E1.mmbase02?broadcast=11186264
Colignatus, Th. (2010), "Aan de Studiecommissie belastingstelsel. In kopie aan professor R. Dijkgraaf, President KNAW", brief van 23 januari, http://www.dataweb.nl/~cool/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2010-01-23-Studiecommissie.pdf
Financial Crisis Advisory Group (2009), "Report", July 28 2009, http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/2D2862CC-BEFC-4A1E-8DDC-F159B78C2AA6/0/FCAGReportJuly2009.pdf
Houtum H. van, en E.-M. Sent (2010), "Commissie-De Wit: Haags onderonsje over mondiale kredietcrisis", Me Judice, jaargang 3, 22 januari 2010, http://www.mejudice.nl/artikel/350/commissie-de-wit-haags-onderonsje-over-mondiale-kredietcrisis
IASB Press Release (2009), "Financial Crisis Advisory Group publishes wide-ranging review of standard-setting activities following the global financial crisis", http://www.iasb.org/News/Press+Releases/Financial+Crisis+Advisory+Group+publishes+wide-ranging+review+of+standard-setting+activities+followi.htm
IFAC, http://www.ifac.org/financial-crisis/
Muis, J. en D. Ghosh (2005), "Survival kit voor de derivatenwereld", de Accountant November 2005 p34-41, http://www.accountant.nl//readfile.aspx?ContentID=61133&ObjectID=614192&Type=1&File=0000023623_Survival_kit_de_Accountant_nov2005.pdf
Muis, J. (2010), "Zalm bijt Muis", weblog 25 januari, http://www.accountant.nl/Accountant/Weblogs/Jules+Muis/default.aspx
Norris, F. (2009), "Accountants Misled Us Into Crisis", The New York Times, September 11, 2009, http://www.nytimes.com/2009/09/11/business/economy/11norris.html
NRC Handelsblad (2010), "Nout Wellink komt in beeld als mogeljke prooi", 23 januari, http://www.nrc.nl/economie/crisiscommissie/article2466132.ece/Nout_Wellink_komt_in_beeld_als_mogelijke_prooi
Telegraph.co.uk (2009), "Gordon Brown must go, says HBOS whistleblower Paul Moore", 15 Februari 2009 http://www.telegraph.co.uk/finance/financetopics/financialcrisis/4629670/Gordon-Brown-must-go-says-HBOS-whistleblower-Paul-Moore.html
Wall Street Journal (2009), "Shielding the Whistleblower", 1 december, http://online.wsj.com/article/SB10001424052748703939404574568272685253690.html
Zuckerman, J.M. (2008), "The Financial Crisis: Whistleblowers Could Have Helped Avert It", 28 oktober 2008, http://www.ethics.org/ethics-today/1008/guest-column.html